

1/2012. (VI. 21.) PK vélemény

A hibás teljesítéssel kapcsolatos egyes jogalkalmazási kérdésekről.

A hibás teljesítés szabályainak alkalmazása során a polgári perekben 2011. évben lefolytatott országos vizsgálat tapasztalatai szerint számos jogalkalmazási nehézséget jelentő kérdés merült fel, amelyek megoldása elősegítheti a bíróságok egységes jogalkalmazását. Ezért a Kúria Polgári Kollégiuma a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 27. §-ának (1) bekezdése alapján a következő

véleményt

nyilvánítja:

1.¹ A kötelezett hibásan teljesít, ha a szolgáltatás nem felel meg az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 277. § (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek. Hibás a teljesítés akkor is, ha a szolgáltatás nem elégíti ki a rá vonatkozó konkrét minőségi előírásokban foglalt követelményeket, valamint, ha a kötelezett nem tesz eleget a szolgáltatáshoz kapcsolódó ún. járulékos kötelezettségeknek.

2.² A jogosultat a szerződéskötéskor nem terheli megvizsgálási kötelezettség. Ha azonban a szolgáltatás - köznapi értelemben vett - fogyatékoságát, hibáját a szerződés megkötésekor a jogosult ténylegesen ismerte, vagy azt a szolgáltatás jellege, természete (pl. használt dolgok) vagy a szerződéskötés körülményei alapján számításba kellett vennie, fel kellett ismernie, a kötelezett hibás teljesítése nem állapítható meg. A kötelezett ezért bizonyíthatja, hogy a jogosultnak a megkötött szerződés tartalma alapján a teljesítéskor milyen minőségű, milyen tulajdonságokkal rendelkező szolgáltatásra kellett ésszerűen számítania.

3.³ A Ptk. 306. §-a a szavatossági jogokat ún. kétlépcsős rendszerbe foglaltan határozza meg. Ennek keretében a jogosult hibás teljesítés esetén ötféle szavatossági jogot érvényesíthet: kijavítást, illetőleg kicserélést kérhet, a kijavítási költség megfizetését követelheti, vagy árleszállítást igényelhet, illetve elállhat a szerződéstől. Az ún. második lépcsőbe tartozó szavatossági jogok érvényesítésének nem szükségképpen előfeltétele az, hogy a jogosult előzetesen eredménytelenül felhívja a kötelezettet a dolog kijavítására vagy kicserélésére.

4.⁴ A Ptk. 306. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott arányossági feltétel teljesülését

---

¹ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

² A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

³ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

⁴ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári

a Ptk. 306. § (1) bekezdés *b*) pontjában és (3) bekezdésében említett szavatossági jogok, valamint az eltérő lépcsőbe tartozó jogok közötti választás során is vizsgálni kell.

5.⁵ A jogosult a polgári perben alapvetően akkor térhet át az általa eredetileg választott szavatossági jogról másikra, ha az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályai a keresetváltogatást lehetővé teszik. Ha azonban az áttérést az időközben bekövetkezett változások tették indokolttá, a másik szavatossági jog választása - a Pp. 146. § (5) bekezdés *b*) pontja megfelelő alkalmazásával - nem minősül keresetváltogatásnak. Ezért ilyenkor a jogosult a Ptk. 306/A. §-ában meghatározott jogát a Pp. 146. § (1) bekezdésében, 146/A. §-ában és 247. §-ában foglaltakra tekintet nélkül gyakorolhatja. Egyéb esetekben viszont a per során másik szavatossági jogra nem térhet át.

6.⁶ A Ptk. 308/C. § szerinti szavatossági kifogás a keresettel szemben való védekezést szolgálja, legfeljebb a kereset elutasítását eredményezheti, de nem vezethet a felperes marasztalására. A felperes pénzkövetelésével szemben ezért a kijavítás és a kicserélés szavatossági jogok kifogásként nem érvényesíthetők, hanem helyettük az e szavatossági jogokhoz kapcsolódó, a Ptk. 306. § (4) bekezdése szerinti visszatartási jog gyakorolható. Az egyes szavatossági jogok érvényesítésének feltételeire, a szavatossági jogok sorrendjére vonatkozó szabályokat [Ptk. 306. § (1)-(3) bekezdés] akkor is alkalmazni kell, ha a jogosult a szavatossági jogait kifogás útján kívánja érvényesíteni.

7.⁷ A jogosult a kijavítás mellett árleszállításra is igényt tarthat, ha a szolgáltatás értéke és ellenértéke közötti egyensúly csak így állítható helyre.

8.⁸ A kijavítási költség megfizetése az ún. második lépcsőbe tartozó szavatossági jog, amely a kijavítás helyett az árleszállítás, illetve az elállás alternatívájaként választható a Ptk. 306. § (3) bekezdésében meghatározott feltételek fennállása esetén. A jogosult kijavítási költség megtérítése iránti igényt érvényesíthet akkor is, ha a hibás teljesítés körülményei, illetve a kötelezett magatartása miatt alappal rendül meg a bizalma abban, hogy a kötelezett a javítást az ő méltányos érdekeinek sérelme nélkül, megfelelő határidőn belül el tudja végezni.

9.⁹ A jogosult elállása esetén a kölcsönösen teljesített szolgáltatások visszatérítése is főszabályként csak kölcsönösen és egyidejűleg történhet. Erre figyelemmel nem gyakorolhat elállás szavatossági jogot a jogosult akkor, ha a dolgot nem hajlandó visszaszolgáltatni. Nem akadályozza azonban az elállási jog gyakorlásának az, ha a jogosult a dolgot a hibás teljesítés miatt vagy a kötelezett érdekkörébe tartozó bármely más okból csak lényegesen értékcsökkent állapotban vagy egyáltalán nem tudja visszaszolgáltatni.

Az alperesnek visszajáró szolgáltatásról a bíróság az alperes ellenkérelmének, illetve viszontkeresetének előterjesztése nélkül is köteles dönteni.

---

jogegységi határozat 1.

⁵ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

⁶ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

⁷ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

⁸ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

⁹ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

10.¹⁰ Ha a kötelezett pénzkövetelésével szemben a jogosult az ellenkérelmében megalapozottan hivatkozik a Ptk. 306. § (4) bekezdése szerinti visszatartási jogára, ez a hivatkozás (az adott keretben) alaptalanná teszi a keresetet. Ezért a kereset tárgyában ilyenkor ítélettel történő döntésnek van helye.

11.¹¹ A Ptk. 308/A. § (1) bekezdésének alkalmazása során a hiba - elévülés nyugvásának megszűnését eredményező - felismerését az jelenti, ha a jogosult tudomást szerez mindazokról a hibával kapcsolatos tényekről, amelyek ismerete szükséges a hiba miatti szavatossági igény érvényesítéséhez. E tények megismeréséhez számos esetben a hibajelenség észlelése is elegendő. Más esetekben viszont ehhez az is szükséges, hogy a jogosult szakember bevonásával megvizsgálja azt, hogy az adott hibajelenséget mi idézte elő, és így megállapítsa a hiba terjedelmét, jelentőségét és következményeit.

12.¹² Azon kívül, hogy a hiba nem volt felismerhető, más körülmények is előidézhetik az elévülés nyugvását. Ha egyidejűleg, de legalábbis tartalmilag és időben szorosan összekapcsolódva több igényérvényesítést akadályozó körülmény áll fenn, az elévülés nyugvása akkor szűnik meg, amikor az igényérvényesítés utolsó akadálya is elhárul. Ha azonban az elévülés nyugvását korábban előidéző októl elkülönülten, önállóan jelentkezik a Ptk. 326. § (2) bekezdése szerinti határidőkön belül olyan újabb körülmény, amely egyébként jellegénél fogva alkalmas lehet arra, hogy az igényérvényesítés akadályát képezze, ez - e határidők jogvesztő jellege folytán - már nem eredményezheti az elévülés újabb nyugvását.

13.¹³ A dolognak vagy jelentősebb részének kicserélése (kijavítása) esetén az elévülési és a jogvesztő szavatossági határidők egyaránt újrakezdődnek.

14.¹⁴ A jogosult a Ptk. 310. §-a alapján a hibás teljesítésből eredő mindenfajta kára megtérítését követelheti. Ennek megfelelően mind a teljesítési érdek sérelmét jelentő (tapadókárok), mind az egyéb kárai (következménykárok) megtérítésére igényt tarthat. A kártérítési igény érvényesítésére nem vonatkoznak az egyes szavatossági jogok érvényesítésének szabályai.

15.¹⁵ Ha a jótállást alapító jogszabály, vagy szerződés a jótállás alapján érvényesíthető jogokat külön nem határozza meg, a jogosult jótállás címén a Ptk. 306. § (1) bekezdés *a*) és *b*) pontjaiban, valamint (3) bekezdésében szabályozott szavatossági jogoknak megfelelő tartalmú igényeket érvényesíthet. A hibás teljesítéssel okozott következménykárokra a jótállási kötelezettség - jogszabály eltérő rendelkezése, illetve erre vonatkozó külön szerződéses kötelezettségvállalás hiányában - nem terjed ki.

A jótállás szigorúbb felelősséget eredményező szabályai csak a jótállás alapján érvényesített igények elbírálása során alkalmazhatóak. A jótállási idő alatt felmerült hiba miatt nem jótállás alapján, hanem szavatosság, illetve kártérítés címén érvényesített igényeket a szavatosságra, illetve a kártérítésre vonatkozó szabályok alapján kell elbírálni.

---

¹⁰ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

¹¹ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

¹² Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat V. 1.

¹³ Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat V. 1.

¹⁴ Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat V. 1.

¹⁵ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

A Kúria Polgári Kollégiuma a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma 1/2004. (XII. 2.) PK véleményének 5. pontját nem tartja fenn.

1.¹⁶ A kötelezett a Ptk. 305. §-ának (1) bekezdése szerint hibásan teljesít, ha a szolgáltatott dolog a teljesítés időpontjában nem felel meg a törvényes vagy a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak. A felek ugyanis szerződésükben szabadon meghatározhatják a kötelezett által nyújtandó szolgáltatás minőségét, konkrét tulajdonságait. A szolgáltatásnak pedig elsősorban ezeknek a szerződéses minőségi követelményeknek kell megfelelnie [Ptk. 277. § (1) bekezdés c) pont].

A szolgáltatott dolog törvényes tulajdonságait meghatározó jogi szabályozásnak három szintje különíthető el. Ezek: a teljesítés minőségére vonatkozó, a Ptk. 277. § (1) bekezdésében foglalt általános szabályok (generálklauzula); a dolog (termék, szolgáltatás) konkrét tulajdonságaira vonatkozó minőségi követelményeket rögzítő szabványokat, műszaki előírásokat, szakmai útmutatókat előíró jogszabályok; valamint a dologhoz kapcsolódó járulékos kötelezettségeket szabályozó normák.

A Ptk. 277. § (1) bekezdésének *a)* és *b)* pontjai értelmében a szerződésben vállalt bármely szolgáltatás minőségével kapcsolatban általános törvényi követelmény, hogy alkalmas legyen a rendeltetése szerinti, tehát az ilyen szolgáltatások esetében általánosan megszokott céljának betöltésére, és rendelkezzen az azonos fajtájú szolgáltatások szokásos, elvárható minőségével. A hibás teljesítés megítélése során ezért - a felek eltérő megállapodásának hiányában - elsősorban a generálklauzula követelményéből kell kiindulni: hibás a szolgáltatás, ha bármely okból nem alkalmas a rendeltetésének megfelelő felhasználásra, vagy nem rendelkezik az ilyen szolgáltatások szokásos, a jogosult által elvárható minőségével.

Külön jogszabályok ugyanakkor minőségi követelmények rögzítésével előírhatják az adott dolog (szolgáltatás) konkrét tulajdonságait is. Ilyen minőségi követelményeket fogalmazhatnak meg például a szabványok, a szakmai útmutatók és az egyéb műszaki előírások.

A nemzeti szabványosításról szóló 1995. évi XXVIII. törvény 6. §-ának 2002. január 1-je előtt hatályos rendelkezése szerint a nemzeti szabványok alkalmazása alapvetően önkéntes volt, jogszabály azonban a szabványt kötelezően alkalmazandónak nyilváníthatta. 2002. január 1-jétől ugyanakkor jogszabály már nem teheti kötelezővé a szabvány alkalmazását.

A kötelező szabványban és más kógens normában előírt követelmények a szolgáltatás törvényes kellékei közé tartoznak, így a szolgáltatás minden esetben hibásnak minősül, ha nem felel meg az ezekben előírtaknak. Az önkéntesen alkalmazandó szabványok és más előírások pedig olyan szerepet töltenek be, mint általában a szerződési jog diszpozitív rendelkezései: az ilyen szabványokban és egyéb előírásokban megfogalmazott minőségi követelmények - ha a felek eltérően nem rendelkeznek - a szerződés részévé, tartalmává válnak, vagyis a szolgáltatás elvárható minőségének vizsgálata során e követelményeket kell alapul venni.

A szolgáltatás értelemszerűen akkor is hibás lehet, ha a minőségére nézve egyáltalán nincs külön konkrét szabványi vagy más előírás, valamint, ha kielégíti ugyan a szabvány előírásait, a rendeltetészerű használat általános követelményeinek azonban valamely, a szabványban nem részletezett okból nem felel meg, vagyis egyéb hibája van.

A főszolgáltatással, a szolgáltatni vállalt dologgal kapcsolatos ún. járulékos kötelezettségek teljesítésének (használati, kezelési utasítások, árjelzők, minőségi tanúsítványok, megfelelőségi nyilatkozatok, megfelelő címkézés, csomagolás, kísérő okmányok stb. átadásának, illetve

---

¹⁶ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

feltüntetésének) elmulasztása szintén a szolgáltatás hibáját eredményezi, még akkor is, ha maga a főszolgáltatás egyébként nem minőséghibás. A Ptk. 277. § (6) bekezdése e vonatkozásban általános követelményként előírja, hogy a kötelezett, dolog szolgáltatására irányuló szerződés esetén, köteles a dolgot - a jogszabályok rendelkezéseinek és a szakmai szokásoknak megfelelően - azonosításra alkalmas jelzéssel ellátni, és a dologról a rendeltetésszerű használathoz, a felhasználáshoz szükséges tájékoztatást megadni. Ha a kötelezett gazdálkodó szervezet, a dolog minőségének tanúsítására is köteles. A járulékos kötelezettségekre vonatkozóan részletes előírásokat tartalmaz a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 12. §-a és 13. §-a is. A 12. § (1) bekezdés szerint külön jogszabályban meghatározott termék csak használati és kezelési útmutatóval forgalmazható. A 13. § szerint pedig azok a termékek, amelyekre vonatkozóan jogszabály megfelelőség-értékelési kötelezettséget ír elő, csak az előírt mód szerinti megfelelőségi tanúsítvánnyal, megfelelőségi nyilatkozattal, illetve megfelelőségi jelöléssel együtt forgalmazhatók. Mindezek mellett egyéb külön jogszabályok is konkrét előírásokat fogalmaznak meg az egyes szolgáltatásokhoz kapcsolódó járulékos kötelezettségekről.

2.¹⁷ A hibás teljesítés a Ptk. 305. § (1) bekezdése szerint akkor következik be, ha a visszerhes szerződés alapján szolgáltatott dolog a teljesítés időpontjában nem felel meg a törvényes vagy a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak. Ha azonban a jogosult a szolgáltatás hibáját a szerződés megkötésekor ténylegesen ismerte, vagy azt ismernie kellett, a kötelezett hibás teljesítése a Ptk. 305/A. § (1) bekezdése értelmében nem állapítható meg. Az ugyanis, hogy a jogosult a szolgáltatás fogyatékoságának ismeretében köt szerződést, vagy a hibát, hiányosságot a szerződéskötéskor ismernie kellett, a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma 1/2004. (XII. 2.) PK véleménye 1. pontjához fűzött indokolás szerint azt jelenti, hogy a felek szerződési akarata ténylegesen az adott fogyatékosággal rendelkező szolgáltatás nyújtására irányult. Ezért ilyen esetben a kötelezett a fogyatékos dolog szolgáltatásával nem hibásan, hanem éppen a szerződésben foglaltaknak megfelelően teljesít. Ha tehát a jogosult a hibás teljesítés miatt érvényesít igényt, a kötelezett bizonyíthatja, hogy a jogosult az általa megjelölt és igazolt hibát már a szerződéskötéskor ismerte, vagy azt ismernie kellett, vagyis a hibás teljesítés nem következhetett be.

A Ptk. nem írja elő a jogosult számára a szerződés tárgyát képező szolgáltatás szerződéskötéskori megvizsgálásának kötelezettségét. Ilyen előírást a Ptk. 305/A. § (1) bekezdése sem tartalmaz. Az e jogszabályi rendelkezésben szereplő „ismernie kellett” fordulat azokra a hibákra vonatkozik, amelyeket a jogosult önmagában a szerződéskötés körülményei, illetve a szolgáltatás természete alapján észlelhetett, felismerhetett. A megtekintett állapotban történő vétel esetében az ún. nyílt hibák, tehát az egyszerű észleléssel megállapítható hibák tartoznak ebbe a körbe. Használt dolog vétele esetében pedig azok a fogyatékoságok, amelyeket a jogosultnak a felek eltérő megállapodása, illetve a kötelezett eltérő tájékoztatása hiányában a dolog életkorára és használati fokára tekintettel a szerződéskötéskor számításba kellett vennie.

Az így felismerhetőnek minősülő hibák fennállása miatt tehát a hibás teljesítés megállapítására nem kerülhet sor. A Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma 1/2004. (XII. 2.) PK véleménye 1. pontjában és a hozzá kapcsolódó indokolásban foglaltak mindezek figyelembevételével változatlanul iránymutatóknak tekinthetők.

---

¹⁷ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

3.¹⁸ A Ptk. 306. §-a a szavatossági jogokat ún. kétlépcsős rendszerbe foglaltn határozza meg. Ennek keretében a jogosult hibás teljesítés esetén ötféle szavatossági jogot érvényesíthet: kijavítást, illetőleg kicserélést kérhet, a kijavítási költség megfizetését követelheti, vagy árleszállítást igényelhet, illetve elállhat a szerződéstől. A szavatossági jogok közül a jogosult a választása szerint elsősorban a hibás teljesítés természetbeni orvoslását jelentő kijavításra vagy kicserélésre tarthat igényt (ún. első lépcsőbe tartozó jogok), kivéve, ha a választott szavatossági igény teljesítése lehetetlen, vagy ha az a kötelezettnek a másik szavatossági igény teljesítésével összehasonlítva aránytalan többletköltséget eredményezne, figyelembe véve a szolgáltatott dolog hibátlan állapotban képviselt értékét, a szerződésszegés súlyát, és a szavatossági jog teljesítésével a jogosultnak okozott kényelmetlenséget. A további, az ún. második lépcsőbe tartozó szavatossági jogokat a jogosult a Ptk. 306. § (1) bekezdés *b*) pontjában, illetve (3) bekezdésében meghatározott feltételek fennállása esetében választhatja. Ennek megfelelően akkor igényelhet megfelelő árleszállítást, illetve akkor állhat el a szerződéstől, ha sem kijavításra, sem kicserélésre nincs joga, vagy ha a kötelezett a kijavítást, illetve a kicserélést nem vállalta, vagy e kötelezettségének a dolog tulajdonságaira és a jogosult által elvárható rendeltetésére figyelemmel megfelelő határidőn belül, a jogosultnak okozott jelentős kényelmetlenség nélkül nem tud eleget tenni. A kijavítási költség megfizetését pedig a jogosult akkor kérheti, ha a kötelezett a dolog kijavítását megfelelő határidőre nem vállalja, vagy nem végzi el.

Az ún. második lépcsőbe tartozó szavatossági jogok érvényesítésének - a Ptk. 306. § (1) bekezdés *b*) pontjának és (3) bekezdésének helyes értelme szerint - nem szükségképpen előfeltétele az, hogy a jogosult előzetesen eredménytelenül felhívja a kötelezettet a dolog kijavítására vagy kicserélésére. A jogosult ugyanis ilyen előzetes felhívás hiányában is bizonyíthatja, hogy a kötelezett a kijavítási vagy kicserélési kötelezettségének a Ptk. 306. § (2) bekezdésében írt feltételekkel nem tudna eleget tenni, vagyis, hogy a kötelezett által elvégzendő kijavítás vagy kicserélés az eset összes körülményeire figyelemmel nem áll érdekében, és erre figyelemmel megalapozottan tarthat igényt a kijavítási költség megfizetésére vagy az árleszállításra, illetve elállhat a szerződéstől.

Ha a kötelezett magának a hibás teljesítésnek a tényét is vitatja, ez általában - külön felhívás hiányában is - azt jelenti, hogy a kijavítást, kicserélést sem vállalja. Nincs akadálya ezért annak, hogy a jogosult ilyen esetben - a kötelezett előzetes felhívása nélkül is - az ún. második lépcsőbe tartozó szavatossági jogot érvényesítsen.

4.¹⁹ A jogosult a Ptk. 306. § (1) bekezdés *a*) pontjából kitűnően akkor nem követelhet kijavítást vagy kicserélést a kötelezettől, ha a választott szavatossági igény teljesítése lehetetlen, vagy ha az a kötelezett számára a másik szavatossági igény teljesítésével összehasonlítva aránytalan többletköltséget eredményezne. Az arányossági feltétel vizsgálata során a Ptk. 306. § (1) bekezdés *a*) és *b*) pontjainak és (3) bekezdésének helyes értelme szerint nem csupán az első lépcsőbe tartozó másik, hanem valamennyi, még választható szavatossági jogot figyelembe kell venni, a szolgáltatott dolog hibátlan állapotban képviselt értékének, a szerződésszegés súlyának, és a szavatossági jog teljesítésével a jogosultnak okozott kényelmetlenségnek az együttes mérlegelésével. Ennek megfelelően nem kérhet például kijavítást a jogosult akkor, ha ez a kötelezettnek az árleszállításhoz képest aránytalan többletköltséget eredményezne.

---

¹⁸ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

¹⁹ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

A rendeltetésszerű joggyakorlás követelményére figyelemmel az arányosság szempontjának a második lépcsőbe tartozó szavatossági jogok közötti választás során is érvényesülnie kell. Ezért például kijavítási költség címén nem követelhető aránytalanul nagyobb összeg annál, ami árleszállítás címén megállapítható lenne és fordítva. Az elállás esetében pedig a Pp. 306. § (1) bekezdés *b)* pontja külön is előírja az arányosság elvének figyelembevételét annak kimondásával, hogy jelentéktelen hiba miatt elállásnak nincs helye.

5.²⁰ A szavatossági jogok közül a Ptk. 306. §-a értelmében a jogosult választhat. A Ptk. 306/A. §-a lehetőséget biztosít a számára arra is, hogy az általa választott szavatossági jogról utóbb másira térjen át azzal, hogy az áttéréssel okozott kárt köteles a kötelezett részére megtéríteni, kivéve, ha az áttérésre a kötelezett magatartása adott okot, vagy az áttérés egyébként indokolt volt. Azt, hogy a jogosult ezt, a számára az anyagi jogszabályok által biztosított jogot a polgári perben mennyiben, milyen feltételek szerint gyakorolhatja, az eljárási szabályok alapján kell megítélni.

E vonatkozásban annak van döntő jelentősége, hogy a másik szavatossági jogra a per során történő áttérés általában a kereset alapjának és tartalmának megváltoztatását jelenti. A kereset tartalmának, vagyis a bíróság döntésére irányuló határozott kérelemnek a megváltoztatása pedig keresetváltoztatásnak minősül. A polgári perben viszont a keresetváltoztatásra a Pp. 146. § (1) bekezdése szerint alapvetően csak az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig van lehetőség. Kötelező jogi képviselő esetében pedig - a Pp. 146/A. § (1), (3) és (4) bekezdései értelmében - a keresetváltoztatásra az elsőfokú eljárás során is csak az alperes érdemi ellenkérelmének előadását követő 30 napon belül kerülhet sor, kivéve, ha az alperes a kereset megváltoztatásába beleegyezett, vagy ha a felperes olyan tényre, bizonyítékra, illetve olyan jogerős bírói vagy más hatósági határozatra hivatkozik, amely önhibáján kívül az első tárgyalást követően jutott tudomására, és ezt igazolja. A másodfokú eljárásban a Pp. 247. § (1) bekezdése szerint a keresetet már egyáltalán nem lehet megváltoztatni.

A Pp. 146. § (5) bekezdése szerint ugyanakkor nem minősül keresetváltoztatásnak az, ha a felperes

a) a keresettel érvényesített jog megváltoztatása nélkül annak megalapozására újabb tényeket hoz fel, vagy a felhozottakat kiigazítja,

b) az eredetileg követelt dolog helyett, utóbb beállott változás folytán más dolgot vagy kártérítést követel,

c) a keresetét leszállítja, illetve az eredetileg nem követelt járulékokra vagy a követeléseknek, illetőleg járulékoknak a per folyamán esedékessé vált részleteire is kiterjeszti,

d) megállapítás helyett teljesítést vagy teljesítés helyett megállapítást követel.

Mindezekre tekintettel a jogosult a per során alapvetően azokban a határidőkben, illetve azon feltételek között térhet át az eredetileg választott szavatossági jogról másira, amikor a Pp. szabályai a keresetváltoztatást lehetővé teszik. Abban az esetben azonban, ha az áttérést az időközben bekövetkezett változások tették indokolttá (pl. az, hogy az eredetileg választott szavatossági igény a kötelezett magatartása miatt, vagy objektív okokból a célját már nem töltheti be, teljesítése időközben lehetetlenné vált), a másik szavatossági jog választása a Pp. 146. § (5) bekezdés *b)* pontja értelmében nem minősül keresetváltoztatásnak. Ilyenkor ezért a jogosult a Ptk. 306/A. §-ában meghatározott jogát a Pp. 146. § (1) bekezdésében, 146/A. §-ában és 247. §-ában foglaltakra tekintet nélkül gyakorolhatja. Egyéb esetekben viszont a per során másik

---

²⁰ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

szavatossági jogra nem térhet át.

6.²¹ A szavatossági jogok a Ptk. 308/C. §-a értelmében az ugyanabból a jogalpból eredő követeléssel szemben kifogásként a szavatossági határidők eltelte után is érvényesíthetők. A kifogás azonban csak a keresettel szembeni védekezést szolgálhatja, így legfeljebb a kereset elutasítását eredményezheti, a felperes marasztalására nem vezethet. A kifogás útján érvényesített szavatossági igényről ezért a bíróság csak a kereseti kérelem korlátai között dönthet. Erre figyelemmel a felperes pénzkövetelésével szemben a kijavítás és kicserélés szavatossági jogok kifogásként nem érvényesíthetőek, hanem helyettük a Ptk. 306. § (4) bekezdése szerinti visszatartási jog gyakorolható a Ptk. 308/C. §-a szerinti kifogásként. Annak ugyanakkor nincs akadálya, hogy a jogosult a kijavítási költség megfizetése iránti szavatossági jogát érvényesítse, és így beszámítsa az általa elvégzett, illetőleg elvégeztetett javítás költségét a felperes követelésébe (ilyenkor a szavatossági jog érvényesítése beszámítási kifogás formájában jelenik meg), illetőleg árleszállítást kérjen. Sor kerülhet arra is, hogy a jogosult kifogásként elállási jogára hivatkozással kérje a ki nem egyenlített vételár megfizetése iránti kereset elutasítását.

Az egyes szavatossági jogok érvényesítésének feltételeire, a szavatossági jogok sorrendjére vonatkozó, a Ptk. 306. § (1)-(3) bekezdéseiben meghatározott szabályokat a törvény eltérő rendelkezésének hiányában akkor is alkalmazni kell, ha a jogosult a szavatossági jogait kifogás útján kívánja érvényesíteni.

7.²² Az elsődlegesen választható szavatossági jogok egyike a kijavítás. A kötelezett a kijavítási kötelezettségét akkor teljesíti, ha a dolgot olyan állapotba hozza, hogy az a javítás után megfelel a törvényes és a szerződéses kellékeknek. Előfordulhat azonban, hogy a dologban a javítás elvégzése után is fennmarad olyan hiba, amely a rendeltetésszerű használatra való alkalmasságát, az élettartamát, vagy az értékét csökkenti, illetve hátrányosan befolyásolja a küllemét, az esztétikai hatását. Ha a jogosult a szolgáltatáshoz ilyenkor is ragaszkodik, nincs akadálya annak, hogy a kijavításon felül árleszállításra is igényt tartson. A szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti értékegyensúly ebben a kivételes esetben csak két szavatossági jog együttes gyakorlásával állítható helyre.

Különösen vállalkozási (építési) szerződések hibás teljesítése esetében az is előfordulhat, hogy az elkészült műnek számos olyan hibája van, amelyek közül egyes hibák javíthatóak, más hibák pedig gazdaságosan nem javíthatóak, illetve esztétikai jellegűek. Ilyenkor sincs akadálya annak, hogy a jogosult, ha a választott igény érvényesítésének a Ptk. 306. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjaiban, illetve (3) bekezdésében meghatározott feltételei egyébként fennállnak, a javítható hibák miatt kijavítást kérjen vagy kijavítási költségigényt érvényesítsen, a többi hiba miatt pedig árleszállítást igényeljen.

8.²³ A Ptk. 306. § (3) bekezdése értelmében abban az esetben, ha a kötelezett a dolog kijavítását megfelelő határidőre nem vállalja, vagy nem végzi el, a jogosult a hibát a kötelezett költségére maga kijavíthatja, vagy mással kijavíttathatja. A Ptk. 306. § (1) bekezdése a kijavítási költség

---

²¹ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

²² A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

²³ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

megtérítését a szavatossági jogok között külön nem nevesíti. Ettől függetlenül a jogosult a Ptk. 306. § (3) bekezdése alapján az ilyen igényét is szavatossági jogként érvényesítheti.

Annak megítélése során, hogy ez az igény hogyan illeszkedik a szavatossági jogok rangsorába, abból kell kiindulni, hogy a kijavítási költség megfizetését a jogosult a Ptk. 306. § (3) bekezdésében meghatározott feltételek fennállta esetében kérheti, így ez az igény nem tartozik az elsődleges, külön feltételek nélkül választható szavatossági jogok közé. A kijavítási költség igénylésének feltételei valójában az ún. második lépcsőbe tartozó szavatossági jogok érvényesítésének feltételeihez hasonlóak, azzal az eltéréssel, hogy a kijavítási költség megfizetése az ún. első lépcsős szavatossági jogok közül kizárólag a kijavítás helyett választható. Erre figyelemmel a kijavítási költség megfizetése az ún. második lépcsőbe tartozó szavatossági jognak tekinthető, tehát az árleszállítás és az elállás alternatívájaként választható.

A kijavítási költség megfizetését a jogosult a Ptk. 306. § (3) bekezdése értelmében a kijavítás helyett akkor választhatja, ha a kötelezett a dolog kijavítását megfelelő határidőre nem vállalja, vagy nem végzi el. Mindezek mellett a kijavítási költségigény a kialakult ítélkezési gyakorlat szerint akkor is érvényesíthető, ha a hibás teljesítés körülményei, illetve a kötelezett magatartása miatt a jogosultnak megalapozottan megrendül a bizalma abban, hogy a kötelezett a javítást az ő méltányos érdekeinek sérelme nélkül el tudja végezni.

9.²⁴ A jogosult a Ptk. 306. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján - az ott írt feltételek fennállta esetében - elállhat a szerződéstől azzal, hogy jelentéktelen hiba miatt elállásra nem kerülhet sor. Az elállás a szerződést a Ptk. 320. § (1) bekezdése értelmében felbontja. A Ptk. 319. § (3) bekezdése szerint a szerződés ilyenkor a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal szűnik meg, és a már teljesített szolgáltatások visszajárnak.

A kölcsönösen teljesített szolgáltatások visszatérítésére egységesen, vagyis alapvetően csak kölcsönösen, kétoldalúan kerülhet sor. A szerződés felbontásának ugyanis - a Ptk. 319. § (3) bekezdése értelmében - a szerződéskötést megelőző állapot visszaállítását kell eredményeznie. Ez pedig - ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság 1/2010. (VI. 28.) PK véleményének 4. pontja az érvénytelenség jogkövetkezményeként alkalmazott eredeti állapot helyreállítása kapcsán megfogalmazza - csak akkor valósulhat meg, ha a szolgáltatások visszatérítése kölcsönösen megtörténik. Ez azt is jelenti, hogy csak az a fél követelheti eredményesen a neki visszajáró szolgáltatást, aki egyidejűleg hajlandó az általa kapott szolgáltatást is visszaszolgáltatni. Ez tekintendő ugyanis a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelő joggyakorlásnak.

Nem akadály a ugyanakkor az elállás szavatossági jog gyakorlásának az, ha a jogosult a dolgot a hibás teljesítés miatt vagy a kötelezett érdekkörébe tartozó bármely más okból csak lényegesen értékcsökkent állapotban, vagy egyáltalán nem tudja visszaszolgáltatni. Ilyenkor ugyanis az elállási jog gyakorlása nem valósít meg joggal való visszaélést, a Ptk. 320. § (3) bekezdésének azon rendelkezése pedig, amely szerint nem gyakorolhatja az elállási jogát az a fél, aki a már megkapott szolgáltatást nem, vagy csak tetemesen csökkent értékben tudja visszaszolgáltatni, kizárólag a szerződésen alapuló elállási jog gyakorlására vonatkozik. Az elállás jogkövetkezményeként ilyen esetben nem a szerződéskötést megelőző állapot helyreállítására kerül sor, hanem a jogalap nélküli gazdagodás elve alapján rendeli el a bíróság az ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás ellenértékének pénzbeni megtérítését.

A felperesnek az elállásra alapított keresete megalapozza a bíróságnak azt a kötelezettségét, hogy az alperes ellenkérelme vagy viszontkeresete hiányában is döntsön az alperes részére

---

²⁴ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

visszajáró szolgáltatásról. A kereset megalapozottsága, az elállás jogszerűsége esetén ugyanis a már teljesített szolgáltatásokat a Ptk. 320. § (1) bekezdése és 319. § (3) bekezdése értelmében kölcsönösen vissza kell téríteni. A felperes keresete tehát csak úgy teljesíthető, ha a bíróság az alperes részére történő egyidejű visszaszolgáltatási kötelezettségről is rendelkezik. A szerződéskötést megelőző állapot visszaállítására irányuló kérelem esetében ezért a bíróságnak külön viszontkereset vagy ellenkérelem hiányában is köteleznie kell a felperest a részére nyújtott szolgáltatás visszaadására. Az elállás jogszerűségét vitató alperestől egyébként sem várható el olyan viszontkereset előterjesztése, amely a perbeli védekezésével nem áll összhangban. A Legfelsőbb Bíróság 2/2010. (VI. 28.) PK véleménye 7. pontjában foglaltak e vonatkozásban megfelelően alkalmazhatóak.

Az elállás jogszerűségét a bíróságnak az ítélete rendelkező részében külön nem kell megállapítania, hanem csupán a visszajáró szolgáltatásokról kell rendelkeznie. Az elállás jogszerűségével kapcsolatos álláspontját a bíróságnak az ítélet indokolásában kell kifejtenie.

10.²⁵ A Ptk. 306. § (4) bekezdése lehetővé teszi a jogosult számára, hogy a hibás dolog kijavításáig vagy kicsereléséig visszatartsa az ellenszolgáltatás arányos részét. A visszatartási jog nem önálló szavatossági jog, hanem a természetbeni reparációt biztosító elsődleges szavatossági jogok választása esetén biztosít lehetőséget a jogosult számára arra, hogy a szavatossági igénye teljesítéséig időlegesen elzárkózzék az ellenszolgáltatás arányos részének megfizetésétől. Kicserelési igény esetében a jogosult a teljes vételárat visszatarthatja, a kijavítási igény esetében pedig olyan összeg visszatartására kerülhet megalapozottan sor, amely a javítás előrelátható költségeihez képest nem tekinthető túlságosan nagyoknak.

A visszatartási jog a Ptk. 306. § (4) bekezdésének egyértelmű rendelkezése és a jogintézmény természete szerint csak a kijavításhoz vagy a kicsereléshez kapcsolódhat. Ha ugyanis a jogosult az árleszállítási igényére vagy az elállási joga gyakorlására figyelemmel részben vagy egészben elzárkózik az ellenszolgáltatás teljesítésétől, nem visszatartásról van szó, hiszen ilyenkor a kifogás (abban a körben, amelyben megalapozottnak bizonyul) véglegesen megszünteti a kötelezett követelését. A visszatartás nem azonos a beszámítással sem. A beszámítás során ugyanis a jogosult a saját egynemű ellenkövetelését állítja szembe a tartozásával, és így a tartozását a beszámítás erejéig a teljesítés hatályával megszünteti. A visszatartási jog gyakorlása viszont, amelyre csak a kijavítási és a kicserelési, tehát a kötelezett pénzkövetelésével nem egynemű, a vele szembeni beszámításra nem alkalmas igények kapcsán kerülhet sor, a megalapozottsága esetében sem szünteti meg a kötelezett követelését, hanem csupán időlegesen kizárja annak érvényesítését. Abban az esetben tehát, ha a jogosult a felmerült javítási költség összegét beszámítja a vételártartozásába, nem a visszatartási jog gyakorlására kerül sor.

Annak megítélése körében, hogy a jogosult a visszatartási jogát megalapozottan gyakorolta-e, az ellenszolgáltatás arányos részét jogszerűen tartotta-e vissza, a bíróságnak vita esetén érdemi vizsgálódást kell lefolytatnia, tisztázva azt, hogy a teljesítés hibás volt-e, és a hibák kijavításának költségével a visszatartott összeg arányban áll-e. Ha a visszatartási jog gyakorlása jogszerűnek bizonyul, ez - miután a kötelezettnek az ellenszolgáltatás teljesítése iránti igénye a szolgáltatás teljesítésével már megnyílt -, nem időelőttivé, hanem (az adott keretben) alaptalanná teszi a keresetet. Ezért a kereset tárgyában a bíróságnak ilyenkor ítélettel kell határoznia.

A keresetet a visszatartási jogra hivatkozás megalapozottsága miatt részben vagy egészben elutasító döntés nem zárja ki azt, hogy a vállalkozó a kijavítást illetve kicserélést követően ismét

---

²⁵ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

pert indítson a visszatartott vállalkozói díj megfizetése iránt. Ez az újabb kereset ugyanis már a korábitól eltérő ténybeli alapon nyugszik.

11.²⁶ A Ptk. a szavatossági igények érvényesítésére elévülési és jogvesztő határidőket határoz meg, amelyek egyaránt a teljesítéskor kezdődnek.

A szavatossági elévülési határidők számítására - amint arra a Legfelsőbb Bíróság is rámutatott az I. számú Polgári Gazdasági Elvi Döntés I. pontjában - az elévülés általános szabályai az irányadók. Ennek megfelelően a szavatossági igények elévülése a Ptk. 326. § (2) bekezdésének és 308/A. § (1) bekezdésének helyes értelme szerint nyugszik akkor, ha a jogosult a követelést menthető okból nem tudja érvényesíteni, így különösen, ha a hiba a jellegénél vagy a dolog természeténél fogva az elévülési határidőn belül nem volt felismerhető.

A hiba felismerését e jogszabályi rendelkezések alkalmazása során az jelenti, ha a jogosult tudomást szerez mindazokról a hibával kapcsolatos tényekről, amelyek ismerete szükséges a hiba miatti szavatossági igény érvényesítéséhez, vagyis a hibajelenség észlelése mellett felismeri a hiba okát (azt, hogy a hiba a szerződéskötést megelőző vagy azt követő időszakban felmerült ok miatt jelentkezett), terjedelmét, jelentőségét és következményeit is. Az elévülés nyugvásának megszűnése ugyanis csak akkor következhet be, ha a jogosult a követelése érvényesíthetőségének helyzetébe került.

A szavatossági igény érvényesítéséhez szükséges tényeket a jogosult számos esetben a hibajelenség észlelésekor maradéktalanul - további vizsgálódás nélkül is - megismeri. Más esetekben viszont ehhez az is szükséges, hogy szakember bevonásával vizsgálja meg azt, hogy az adott hibajelenséget mi idézte elő, és így megállapítsa a hiba terjedelmét, jelentőségét és következményeit. A szükséges szakmai vizsgálatra szakértő megbízásával, vagy előzetes bizonyítás keretében is sor kerülhet. Ilyenkor az elévülés mindaddig nyugszik, ameddig a szavatossági igény érvényesítéséhez szükséges adatokat a jogosult a szakértő tájékoztatása, illetőleg a beszerzett szakértői vélemény alapján meg nem ismeri.

Az azonban, hogy a jogosult a hibát - az okaira, terjedelmére, jelentőségére és következményeire is kiterjedően, tehát teljes körűen - nem ismerte fel, csak akkor eredményezheti az elévülés nyugvását, ha a hiba kellő időben történő felismerése menthető, vagyis a jogosult hibáján kívüli okból maradt el. Ezért akkor, ha a hibajelenség észlelést követően a jogosult ésszerű időn belül a saját érdekkörében felmerült okból nem teszi meg az igényérvényesítéshez még szükséges tények megismerése iránti intézkedéseket (nem fordul szakemberhez, nem kezdeményezi az előzetes bizonyítást stb.), az elévülés nyugvásának jogkövetkezményei nem alkalmazhatók.

12.²⁷ Azon kívül, hogy a hiba nem volt felismerhető, más körülmények is előidézhetik az elévülés nyugvását. Ilyen körülmény lehet az, hogy a felek a hibás teljesítés peren kívüli orvoslása érdekében komoly egyeztetéseket, egyezségi tárgyalásokat folytatnak egymással, illetve hogy a kötelezett olyan magatartást tanúsít, amelynek alapján a jogosult alapos okkal bízhat abban, hogy a kötelezett a követelést önként teljesíteni kívánja. Emellett a jogosult személyében rejlő okok (például betegsége vagy cselekvőképtelenné válása) is akadályozhatják a követelés érvényesítését. Ide tartozik az az eset is, amikor társasházaknál a közgyűlés összehívása szükséges a szavatossági igény érvényesítésére vonatkozó döntés meghozatalához. A bíróságnak

---

²⁶ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

²⁷ Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat V. 1.

természetesen ezekben az esetekben is megfelelően ellenőriznie kell, hogy az elévülés nyugvása körében felhozott körülmények valóban fennálltak-e, és hogy az adott esetben ténylegesen olyan menthető oknak minősülnek-e, amelyek akadályozták a jogosult igényérvényesítését.

Előfordul a gyakorlatban az is, hogy egyidejűleg több olyan, az igényérvényesítést akadályozó körülmény áll fenn, amelyek külön-külön is alkalmasak lennének az elévülés nyugvásának előidézésére. Ilyenkor az elévülés mindaddig nyugszik, ameddig az igényérvényesítés utolsó akadálya is fennáll. Előfordulhat ugyanakkor az is, hogy az egyes, az elévülés nyugvásának előidézésére alkalmas okok nem egyidejűleg állnak fenn, hanem egymást követően jelentkeznek (az egyik akadály megszűnését követően az igényérvényesítést akadályozó újabb körülmény merül fel). Ilyen esetben, ha az egyes igényérvényesítési akadályok tartalmilag és időben szorosan összekapcsolódnak egymással (például ha a jogosult a hiba felismerését követően komoly egyeztető tárgyalásokat folytat a kötelezettel a hibás teljesítés peren kívüli orvoslása érdekében), úgy fogható fel, mintha ezek a körülmények egy egységes folyamatot képező egyetlen menthető okot jelentenének. Ezért ilyenkor az elévülés nyugvása akkor szűnik meg, amikor az igényérvényesítés utolsó akadálya is elhárul.

Ha azonban az egymást követően felmerülő, az elévülés nyugvásának előidézésére önmagukban egyébként alkalmas körülmények között nincs szoros időbeli és tartalmi összefüggés, az utóbbi jelentkezett körülmények már nem vehetőek figyelembe. Az igényérvényesítési akadály megszűnését követően ugyanis a jogosult a Ptk. 326. § (2) bekezdése értelmében három hónapon belül érvényesítheti a szavatossági igényét a bíróság előtt. Ez a határidő pedig - amint azt a Legfelsőbb Bíróság az 1/2004. (XII. 2.) PK vélemény 4. pontjában és az EBH2003. 853. elvi határozatában is kimondta - jogvesztő. E határidőt tehát nem lehet megszakítani, és az elévülés további nyugvása sem állapítható meg. Ezért a Ptk. 326. § (2) bekezdésében említett 3 hónapos jogvesztő határidő alatt az elévülés nyugvását korábban előidéző októl elkülönülten, önállóan jelentkező olyan körülményt, amely egyébként jellegénél fogva alkalmas lenne arra, hogy az igényérvényesítés akadályát képezze, a bíróság már nem veheti figyelembe, az ilyen körülményhez a Ptk. 326. § (2) bekezdésében meghatározott joghatás nem fűződhet, vagyis az elévülés újbóli nyugvása nem következhet be.

A törvény a szavatossági igény érvényesítésére az elévülési határidők mellett jogvesztő határidőket is megállapít. E határidők elteltével a jogosult szavatossági jogai megszűnnek, ezt követően tehát - a Ptk. 308/C. §-ában meghatározott eset kivételével - nem lehet szavatossági igényt érvényesíteni.

13.²⁸ A Ptk. 308. § (3) bekezdése kimondja, hogy a szavatossági jog érvényesíthetőségének határideje a dolognak vagy jelentősebb részének kicserélése (kijavítása) estén a kicserélt (kijavított) dologra (dologrésze), valamint a kijavítás következményeként jelentkező hiba tekintetében újból kezdődik. Kérdésként vethető fel ezzel összefüggésben, hogy ilyen esetben csak az elévülési jellegű határidő indul-e újra, vagy az elévülési és a jogvesztő határidő egyaránt újratekődik.

Kétségtelen, hogy a Ptk. 308. § (3) bekezdésének további rendelkezései, valamint a 308. § (1), (2) és (4) bekezdései az elévülési szavatossági határidővel kapcsolatos szabályokat tartalmazznak. Ettől függetlenül - miután a dolog (dologrész) kicserélését (kijavítását) úgy kell tekinteni, mintha a jogosult új szolgáltatásban részesült volna - ilyenkor nemcsak az elévülési jellegű, hanem a jogvesztő határidő is újból kezdődik.

---

²⁸ Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat V. 1.

14.²⁹ A kártérítés a hibás teljesítés további, ún. szubjektív jogkövetkezménye. A jogosult ugyanis hibás teljesítés esetén a Ptk. 310. §-a értelmében a szavatossági jogainak érvényesítésén kívül kára megtérítését is követelheti. A kártérítési felelősség megállapítása és a kártérítés mértékének és módjának meghatározása során, valamint a kártérítési igény érvényesítésének feltételeit illetően a Ptk. 310. §-ának utaló szabálya alapján alapvetően a Ptk. XXIX-XXXI. fejezeteiben foglalt rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni. Ebből következően az egyes szavatossági jogok érvényesítésének feltételeire vonatkozó, a Ptk. 306. §-ban foglalt szabályok ebben a körben nem irányadóak. A hibás teljesítéssel okozott kár megtérítése iránti igény érvényesítésére - amint arra a Legfelsőbb Bíróság az I. sz. Polgári Gazdasági Elvi Döntés III. pontjában is rámutatott - nem vonatkoznak a szavatossági jogok érvényesítésére megszabott határidők sem.

A hibás teljesítéssel összefüggésben alapvetően kétféle kár különböztethető meg. Az egyik esetben a jogosult kárát az jelenti, hogy maga a szolgáltatás hibás (ún. tapadókár). A másik esetben pedig a hibás teljesítés folytán további károsodás következik be (ún. következménykár). Miután a jelenleg hatályos Ptk. a teljes kártérítés elvét követi, és a megtéríthető károk körét illetően nem tartalmaz semmiféle korlátozó rendelkezést, a jogosult a Ptk. 310. §-a alapján a hibás teljesítésből eredő mindenfajta kára megtérítésére igényt tarthat. A szerződésszegésért való felelősség körében a Ptk. 318. § (1) bekezdése értelmében a szankció mérséklésére sem kerülhet sor.

A hibás teljesítésből eredő kártérítési igények elbírálásakor a Ptk. 310. §-a értelmében a kártérítés módjának meghatározása során is a kártérítés szabályait kell alkalmazni. A Ptk. 355. § (2) bekezdésének e vonatkozásban irányadó rendelkezése szerint pedig a kárt elsődlegesen pénzben kell megtéríteni, a természetben való megtérítés ehhez képest kivételes, arra ugyanis csak akkor kerülhet sor, ha a körülmények a kártérítésnek ezt a módját indokolják, például ha a kártérítés tárgyát a károkozó maga is termeli, vagy az egyébként rendelkezésre áll. A kártérítés módjának meghatározása során a bíróság - a Legfelsőbb Bíróság PK 44. számú állásfoglalásában foglaltak értelmében - a felek kérelméhez nincs kötve; az eset körülményeinek mérlegelésével azt a kártérítési módot kell alkalmaznia, amely a teljes jóvátétel elvének gyakorlati érvényesülését a legcsekélyebb sérelemmel és a legeredményesebben biztosítja. A hibás teljesítésből eredő ún. tapadókárok megtérítése iránti igények esetében e vonatkozásban nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy abban az esetben, ha a teljesítés időpontját követően hosszabb idő telt el, a természetbeni kártérítés alkalmazása a felek számára az időközben bekövetkezett változások miatt jelentős érdeksérelemmel is járhat. Ilyen esetekben ezért általában a kár pénzügyi megtérítését indokolt elrendelni.

Mindezek nem jelentik azt, hogy a kártérítés és a szavatosság viszonyának, a hibás teljesítésből eredő kártérítési igények érvényesítési feltételeinek esetleges újraszabályozása (és ezzel összefüggésben a szavatossági határidőkre vonatkozó szabályok felülvizsgálata, hosszabb elévülési határidők biztosítása, a jogvesztő határidők megszüntetése) ne lenne indokolt. Ennek eldöntése, és az újabb, megfelelő szabályok megalkotása azonban a jogalkotó hatáskörébe tartozik. A Kúria Polgári Kollégiumának fenti jogértelmezése nem ezekben a kérdésekben kíván állást foglalni, hanem kizárólag a Ptk. jelenleg hatályos szabályaira vonatkozik.

15.³⁰ A jótállást a Ptk. XXIII. fejezete a szerződést biztosító mellékkötelezettségek között

---

²⁹ Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat V. 1.

³⁰ A 2013. évi V. törvény alkalmazása körében is megfelelően irányadó. Lásd: 1/2014. Polgári jogegységi határozat 1.

szabályozza, a törvény 248. § (1) bekezdésében foglaltakra és a tényleges gyakorlati alkalmazási körére figyelemmel azonban - a szavatosság és a kártérítés mellett - a hibás teljesítés jogkövetkezményének tekinthető. Lényegét tekintve a szerződés hibátlan teljesítéséért vállalt objektív, a szavatossághoz képest szigorúbb felelősség, ami abban nyilvánul meg, hogy a bizonyítási teher fordított: a jótállási idő alatt észlelt - és kifogásként a kötelezettel közölt - hiba esetén a törvényi vélelem az, hogy a hiba már a teljesítés időpontjában megvolt. Ilyenkor tehát a kötelezettnek kell kimentenie magát annak bizonyításával, hogy a hiba oka a teljesítés után keletkezett [Ptk. 248. § (1) bekezdés].

A jótállási kötelezettség alapulhat jogszabályon (kötelező jótállás): ilyen jogszabály az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásról szóló 151/2003. (IX. 22.) Korm. rend., a lakásépítéssel kapcsolatos kötelező jótállásról szóló 181/2003. (XI. 5.) Korm. rend., és az egyes javító-karbantartó szolgáltatásokra vonatkozó kötelező jótállásról szóló 249/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet. A jótállási kötelezettség másik esete az önként vállalt jótállás, amely szerződésen, valamint a szolgáltatásra vonatkozó reklámban foglalt feltételeken, vagyis egyoldalú jognyilatkozaton alapulhat.

Jogszabályon alapuló jótállás esetében a jogosult a jótállást elrendelő jogszabályban, szerződésen alapuló jótállás esetében pedig a szerződésben meghatározott jótállási jogokat gyakorolhatja. Előfordulhat azonban, hogy a jótállást alapító jogszabály vagy szerződés csupán a jótállási helytállásról rendelkezik, a jótállás alapján érvényesíthető jogokat viszont külön nem jelöli meg. Miután erre az esetre a Ptk. sem tartalmaz kifejezett rendelkezést, az ilyenkor érvényesíthető jótállási jogok körét a jótállásra vonatkozó általános szabályok, a jótállás jogintézményének rendeltetése alapján kell megállapítani.

A jótállás pedig a Ptk. 248. § (1) bekezdése értelmében a szerződés hibátlan teljesítéséért vállalt objektív helytállási kötelezettséget jelent, vagyis a jótállásra kötelezett azt garantálja, azért áll jól, hogy az általa nyújtott szolgáltatás hibátlan. A jótállással védeni kívánt vagyoni kör tehát maga a szerződés tárgyát képező szolgáltatás. Ennek megfelelően a jótállás alapvető rendeltetése a teljesítési érdek védelme, a szerződéses szolgáltatás hibájának orvoslása. Ez következik annak az 1999/44/EK irányelvnek az 1. cikk (2) bekezdés *e*) pontjából, amellyel összhangban a jótállás jelenlegi, 2003. július 1. napjától hatályos szabályait megalkották, és ez tűnik ki a 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet, a 181/2003. (XI. 5.) Korm. rendelet, valamint a 249/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet rendelkezéseiből is. Rendeltetése alapján tehát a jótállás a szavatossághoz hasonló jogintézmény, a szavatosságra kötelezett ugyanis a Ptk. 305. §-a értelmében szintén a szolgáltatás hibátlanságáért szavatol.

A jótállási helytállás terjedelmét, a jótállási kötelezettség tartalmát tehát a jótállással védeni kívánt vagyoni érdek határozza meg. Ezért abban az esetben, ha a jogszabály vagy a szerződés a jótállás alapján érvényesíthető jogokról külön nem rendelkezik, a jogosult - miután a jótállás alapvető rendeltetése a teljesítési érdek védelme - jótállás címén a szolgáltatás hibájának orvoslására alkalmas, a Ptk. 306. § (1) bekezdés *a*) és *b*) pontjaiban, valamint (3) bekezdésében szabályozott szavatossági jogoknak megfelelő tartalmú igényeket érvényesítheti. Így kijavítást vagy kicserélést kérhet, a kijavítási költség megtérítését követelheti, árleszállítást igényelhet, vagy elállhat a szerződéstől. Ilyenkor, tehát ha a jogosult ezeket az igényeit a jótállás alapján érvényesíti, az igények elbírálása során a jótállás szabályait kell alkalmazni, vagyis a kötelezett a helytállási kötelezettsége alól csak annak bizonyításával mentesülhet, hogy a hiba oka a teljesítés után keletkezett. A hibás teljesítéssel okozati összefüggésben felmerült következménykárokat viszont, miután ezek a jótállással alapvetően védeni kívánt vagyoni érdek körén kívül esnek, a jótállás tartalma - jogszabály eltérő rendelkezése, illetve erre vonatkozó külön kötelezettségvállalás hiányában - nem terjed ki. Az ilyen kárai megtérítését a jogosult a jótállás

szabályai alapján csak akkor követelheti, ha a jótállást alapító jogszabály ezt kifejezetten lehetővé teszi, vagy ha a kötelezett jótállási nyilatkozata kártérítési kötelezettségvállalást is tartalmaz.

Előfordulhat a gyakorlatban, hogy a jótállás tartalma nem esik egybe a törvény szerinti szavatosság tartalmával. A jótállást alapító jogszabály vagy szerződés ugyanis a jótállás alapján érvényesíthető jogok körét a szavatossági jogokhoz képest tágabban és szűkebben is meghatározhatja. Mivel a jótállás a Ptk. 248. § (1) bekezdésének második mondata szerint a jogosult törvényből eredő jogait nem érinti, nincs akadálya annak, hogy a jogosult ilyen esetben - például, ha az általa választani kívánt igényre a jótállási kötelezettségvállalás nem terjed ki - a jótállási idő alatt felmerült hiba miatt is a szavatosság alapján érvényesítse jogait, vagy szavatossági igénnyel azonos tartalmú kártérítési igényt terjesszen elő. Nem kizárt az sem, hogy a jogosult a jótállási idő alatt felmerült hiba miatt úgy kérje a hibás teljesítéssel okozott többletkárok (következménykárok) megtérítését, hogy a jótállási nyilatkozat külön kártérítési kötelezettségvállalást nem tartalmaz.

Ezekben az esetekben a jogosult igényét a szavatosság, illetve a kártérítés szabályai alapján kell elbírálni. A jótállás szigorúbb felelősséget eredményező szabályai ugyanis csak a jótállási igények elbírálása során alkalmazhatóak. A jótállási helytállás ezért nem hat ki azokra a szavatossági és kártérítési kötelezettségekre, amelyekre a jótállás tartalma nem terjed ki. Erre figyelemmel a Kúria a Legfelsőbb Bíróság 1/2004. (XII. 2.) PK véleményének mindezekkel ellentétes iránymutatást tartalmazó 5. pontját és az ahhoz kapcsolódó indokolást nem tartja fenn.

(Bírósági Határozatok 2012. évi 9. szám.)